

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Mötesanteckningar

Dnr. 104-27626-2022

1 (5)

2022-09-09

Sammanträde i Insynsrådet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, den 9 september 2022

Deltagande ledamöter:

Sten Tolgfors (ordf.)
Åke Bonnier
Peter Hederstedt (Skype)
Paula Holmqvist
Klas Johansson
Sofia Karlsson
Tomas Kåberger
Helena Lundberg Nilsson

Övriga deltagande:

Magnus Peterson, chef IT-avdelningen
Mikael Cullberg, chef länsledningens kansli
Annika Berggren, fackförbundet ST
Pia Severinsson, Saco
Henrik Frykman sekreterare

Frånvarande

Ann-Sofie Alm
Lisbeth Schultze, länsöverdirektör
Kent Andersson, internrevisor

Föredragande

Jessica Rönnberg, chef HR-enheten (punkt 4)
Roger Rudolfsson, vattenvårdshandläggare, enheten för vattenmiljö (punkt 5)
Ulf Lövdahl, länsveterinär (punkt 6)
Mikael Cullberg, kanslichef (punkt 7)
Malin Wählstedt chef krisstöd (punkt 8)
Jacob Hellström och Christian Jönsson Hammenfors, bostadsstrateger, funktionen för regional planering (punkt 9)
Pehr Johansson, beredskapshandläggare, enheten för skydd och beredskap (punkt 10)

1. Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

2. Föregående mötesanteckningar

Föregående mötesanteckningar lades till handlingarna.

3 Aktuellt från Länsstyrelsen

Sten Tolgfors presenterade sig för rådet. Han gav samma information som han gett till personalen under veckan, om hur han ser på omvärldsläget och Länsstyrelsens roll i förhållande till detta.

Sten lyfte fram tre prioriterade frågor för Länsstyrelsen framgent:

- Tillväxt och regional utveckling. Förutsättningarna mellan olika kommuner och länsdelar är väldigt olika. Länet måste hålla ihop. Vi måste samtidigt klara av grön omställning och regional tillväxt. Allt kokar ner till målkonflikter. Legitima synpunkter ställs mot varandra. Det är viktigt med helhetssyn i detta.
- Civilt försvar och samhällets motståndskraft. Vi ska jobba tillsammans med Försvarsmakten för att öka vår civila och militära förmåga i totalförsvaret. Under hösten ska vi bygga upp Västra civilområdet.
- Demokratifrågorna. Många medarbetare jobbar med valet. Vi är en viktig del i demokratins infrastruktur. Jämlikhet och jämställdhet är viktiga aspekter av demokrati. Vi har också en viktig uppgift att bryta segregation och främja integration. Sten har en ambition att öppna upp residenset för allmänhet.

Vill framhålla det starka vi:et. Vikten av att vi stödjer och hjälper varandra.

4. Kompetenshöjande insatser vid Länsstyrelsen Västra Götaland: självledarskap och förändringsledning

HR-chef Jessica Rönnberg berättade om pågående kompetenshöjande insatser vid Länsstyrelsen inom programmet Kompetensutveckling – att leda och arbeta i förändring 2021-2023.

Varför denna insats nu? Bland annat visar våra omvärldsanalyser att vi står inför flera utmaningar som ställer krav på vår förmåga att hantera komplexa uppdrag av olika karaktär under ständigt föränderliga förutsättningar. Vi behöver kunna leda, hantera och arbeta i ständiga förändringar. Vi är bra på att hantera förändringar men vi behöver fortsätta vår utvecklingsresa att öka vår förmåga att förstå och hantera förändringar och genom det skapa förutsättningar för utveckling och innovation.

Följande utvecklingsaktiviteter är planerade för 2021-2023:

1. Leda och arbeta på distans – alla (2h)
2. Grundläggande förändringsledning – alla (2h)

3. Leda för självledarskap - för chefer, (tre halvdagar)
4. Självledarskap - för medarbetare (2x3h)

Jessica beskrev också löpande och planerade utvecklingsinsatser kring ledarskap:

Ledarskapsprogram med uppstart november 2021

- Ca 15 platser, varav 3 för potentiella chefer.
- ca 12-13 dagar under 1,5 år

Chef som leder chefer, två omgångar (hösten 2021 och våren 2022)

- Ca 8 platser, två dagar

Leda utan att vara chef, två omgångar (hösten 2021 och våren 2022)

- 15 platser, totalt 3 dagar

Chefstriogrupper – utbyta erfarenheter internt.

Åke Bonnier frågade om vi gjort någon delutvärdering av insatserna. Nej, svarade Jessica, ingen samlad effektmätning, men vi har frågat deltagare vad de har tyckt om utbildningarna. Vi har också genomfört en medarbetarundersökning av relevans i sammanhanget.

Klas Johansson reflekterade över vad som premieras i ledarskap. Jessica menade att vi ständigt funderar över vilken sorts ledarskap som belönas.

Helena Nilsson undrade om vi använt konsult för utvecklingsinsatserna och Jessica svarade att vi upphandlat en konsult på statligt avtal, en konsult vi använt tidigare eftersom det är viktigt att få en röd tråd i utvecklingsarbetet.

5. Vattenskyddsområde Göta Älv

Roger Rudolfsson, vattenvårdshandläggare, enheten för vattenmiljö, redogjorde för beslut om vattenskyddsområde Göta Älv.

Västra Götalands största och viktigaste vattenresurs, glada äntligen komma till beslut, det har varit en lång process som egentligen påbörjades redan 2008. Vi på Länsstyrelsen har deltagit i möten med berörda kommuner för att hålla oss informerade. Ansökan kom in 2019. Då började vår interna process.

Inrättande av vattenskyddsområde bygger på att det görs en riskbedömning. De två största riskerna man kunde se var fartygsolycka med utsläpp av olja eller kemikalier och dessutom godstrafik på väg eller med tåg. Det här har man inte ansett möjligt att föreskriftsreglera. Övriga risker har man däremot bedömt och försökt ta fram föreskriftsförslag kring.

Roger gick igenom processen utifrån beslutet, redogjorde för de kommuner som gjort ansökan och hur dessa organiserat sig. När vi på Länsstyrelsen får in ansökan går förslaget först på remiss till kommuner och myndigheter. Sedan på remiss till berörda, många fastighetsägare. Synpunkter kommer in och sökande bemöter. Justeringar görs i förslaget och sedan intern process i Länsstyrelsen och beslut av länsledningen i maj.

Ett 50-tal överklaganden har inkommit därefter, vanligt med många överklaganden. Reglerna har emellertid trätt i kraft ändå. Roger gick igenom beslutet för rådet och redogjorde bl.a. för de risker man reglerat.

Roger gick igenom en karta som visade inre zon och yttre zon. Emellertid anser en del remissinstanser att det inte bör finnas någon yttre zon. I yttre zon finns inga regler utan den fungerar bara som en varningssignal. Roger berättade att ett stort antal likalydande överklaganden gällande den yttre zonen inkommit. Han förmodade att kampanjen organiserats av LRF, som ofta är emot vattenskyddsregleringar. Överklagandena hänvisar till att Havs- och vattenmyndigheten inte stödjer införandet av en yttre zon och det kan därför finnas risk för att den yttre zonen upphävs av högre rätt

Sofia Karlsson, ordförande i LRF Västra Götaland, invände kraftfullt mot Rogers beskrivning att LRF ofta är emot vattenskyddsregleringar. LRF är inte alltid emot betonade Sofia. När ett sådant här beslut ska fattas har man som medborgare och berörd part rätt att svara på remisser och yttra sig. Det går inte att kalla att klaga.

Sofia berättade att hon också sitter i vattendelegationen och att den ibland har svårt att fatta beslut därför att den väntar på rekommendationer från HaV. Sofia undrade varför man här valt att gå ifrån HaV:s rekommendation trots att Länsstyrelsen fick den innan beslut fattades.

Sofia ställde ytterligare en fråga om det som sägs i beslutet om oplanerad bräddning. Roger svarade att problemet är att det finns massa avloppsbrunnar som har bräddavlopp om det regnar eller blir överbelastat. Man kan inte helt förbjuda bräddning för då funkar inte kommunernas system. Detta är så långt rimligt man kan komma. Att helt förbjuda bräddning är nästan omöjligt menade Roger.

Avseende Sofias första invändning menade Roger att klaga är fel ord, det handlar om att överklaga och det har man förstås full rätt till. Utöver att man undviker praktiska problem med skyltar, utgör den yttre zonen en signal om att man redan inom denna zon bör iaktta särskild försiktighet för att undvika risken för skadlig påverkan på vattenkvalitén.

Sofia hade fortfarande svårt att förstå behovet av yttre zon och funktionen med den. Förklarade att hon inte är nöjd med beslutet men att hon förstod Rogers svar.

Tomas Kåberger tyckte det var skönt att det här blivit av. Berättade om vad som varit riskfaktorer kring älven tidigare och frågade vilka risker som är kvar? Roger svarade att det är svårt att peka ut något särskilt. Men det finns många risker. Alla större och farliga verksamheter längs älven har tillstånd sedan tidigare för att hantera farliga ämnen. Men viktigt att de tillsynas.

Tomas Kåberger lyfte några kemiindustrier längs älven som vid större utsläpp skulle kunna göra Göteborg svårbeboeligt. Viktigt att inom ramen för civilt försvar börja titta på dessa risker menade Roger.

6. Fågelinfluensan - lägesbild Västra Götaland och Länsstyrelsens roll

Ulf Lövdahl, länsveterinär, berättade om läget och om Länsstyrelsens roll när det gäller fågelinfluensan. Ulf inledde med att förklara vad fågelinfluensan är för något. En av de saker som oroar Länsstyrelsen är risken för zoonos, dvs sjukdomar eller infektioner som på ett naturligt sätt kan spridas mellan djur och människor. Därutöver risken för introduktion till tamfågel samt Länsstyrelsens verksamhet vid Hornborgasjön. Vi var tidigare oroliga att sjuka fåglar från Israel skulle ta sig dit, men det har visat sig att de söker sig till andra platser.

Ulf beskrev symtom från fågelinfluensan och hur den smittar samt lite historik bakom. I Europa har vi fram till 2022 haft säsongsbunden fågelinfluensa cirkulerande på vildfågel under oktober-april. Nu verkar emellertid smittan ”översomra” i Europa. Ulf visade aktuella lägesbilder över inrapporterade sjuka eller döda fåglar. Länsstyrelsens roll när det gäller vildfågel är att följa utvecklingen, informera och underlätta så att misstänkta fall rapporteras till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). När det gäller tamfågel har vi uppgifter inom Epizootilagstiftningen.

Ulf avslutade med att berätta att död fågel inte utgör en stor risk för spridning av fågelinfluensa, utan mer är en sanitär olägenhet. Det är markägarens ansvar att städa undan.

Ulf fick en fråga från Sofia Karlsson om hur en markägare bör hantera död fågel. Ulfs rekommendation var att ta på handskar, lägga i sopor samt kontakta Statens veterinärmedicinska anstalt.

7. Statsbesök från Nederländerna

Mikael Cullberg, kanslichef, redogjorde för kommande statsbesök från Nederländerna. 13 oktober kommer det nederländska kungaparet till Göteborg. Mikael redogjorde kort för innehållet i programmet.

8. Krisstöd till lantbruk och fiske

Malin Wåhlstedt chef krisstöd, redogjorde för tillfälligt krisstöd till djurproduktion, växthusföretag och yrkesfisket. Regeringen beslutade den 14 juli i år om ett riktat ekonomiskt stöd på totalt 1,6 miljarder kronor av krisstödet till djurproduktion, växthusföretag och yrkesfisket.

Det är en del av det större stödpaket på knappt 3,2 miljarder kronor som regeringen kommit överens om med Centerpartiet och som syftar till att på kort sikt underlätta för lantbruket.

Stöden syftar till att stötta svenska företag inom djurproduktion, växthusföretag och yrkesfisket som på olika sätt drabbats av

konsekvenserna av Rysslands invasion av Ukraina. Malin beskrev vem som kan söka, hur man gör och hur mycket pengar man kan få.

På Länsstyrelsen Västra Götaland jobbar 15 inhyrda handläggare samt 2 samordnare och 3 stödexperter med detta.

Vi i Västra Götaland hanterar även ansökningar från Östergötland när det gäller animaliestöden. När det gäller stöd till yrkesfisket är det bara Västra Götaland som hanterar dessa.

Hur går det då?

Animaliestödet: Vi har uppskattat att vi kan få in ca 3 975 ansökningar för vårt län att handlägga. Hittills har vi fått in 1 888 st (ca 7 775 totalt i landet) ansökningar om stöd. Vi har (till den 7/9) beslutat i 614 st ärenden, vilket har inneburit att hela 91 000 000 kronor har betalats ut hittills från Västra Götaland. Vi ligger långt framme i beslutsprocessen jämfört med de andra handläggande länen.

Stöd till yrkesfisket: Det finns ca 1 700 yrkesfiskare som har rätt att söka. Vi har fått in totalt 81 ansökningar hittills (7/9). De får söka två gånger.

Länsstyrelsen fick beröm från Sofia Karlsson, så här snabb handläggning hade hon och LRF inte varit med om tidigare. LRF går ut med info till sina medlemmar om hur enkelt det är. Sten föreslog en lessons learned från det här som exempel, för att tillämpa lärdomar bredare i framtiden.

9. Bostadsmarknadsanalys 2022

Jacob Hellström och Christian Jönsson Hammenfors, bostadsstrateger, funktionen för regional planering, redogjorde för årets bostadsmarknadsanalys (BMA). Länsstyrelsen ska i en skriftlig rapport analysera bostadsmarknaden i länet. Utöver en regional bostadsmarknadsanalys ska rapporten innehålla en redovisning av hur kommunerna lever upp till kraven enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, hur länsstyrelsen lever upp till kraven i 3 § lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, och hur planeringen av bostadsförsörjningen samordnas inom kommunen, med andra kommuner och regionalt. Rapporten ska lämnas till Boverket senast den 15 juni varje år. Mycket data kommer från bostadsmarknadsenkät som gjordes i januari, mycket har hänt sedan dess.

Jacob redogjorde för innehållet i rapporten, bland annat bostadsmarknadsläget i länets kommuner och för olika grupper av befolkningen. Jacob gick också igenom läget när det gäller riktlinjer för bostadsförsörjning i kommunerna och berättade om Länsstyrelsens regleringsbrevsuppdrag att stötta kommunerna i deras vräkningsförebyggande arbete.

Rapporten kan sammanfattas enligt följande:

Trots ett ökat bostadsbyggande har vi i länet fortsatt underskott på bostäder och en ojämlik bostadsmarknad. Osäkerheten i världen påverkar både hushållens och näringslivets ekonomiska förutsättningar på flera sätt. Det

finns positiva bedömningar kring bostadsmarknadsläget och förväntat antal påbörjade bostäder, men det är osäkert om kommunernas bedömningar kan realiseras. Ojämligheten på bostadsmarknaden fortsätter att oroa – behovet av effektiva och heltäckande åtgärder ökar. Alla aktörer behöver samarbeta – bostadsförsörjningen är viktig för människors, näringslivets, kommunernas och länets utveckling.

Tomas Kåberger konstaterade att det pågår många industrietableringar i länet. Vem tänker framåt och gör prognoser? Boverket tar fram nationella behovsprognoser berättade Jacob. Vi har inte det ansvaret och gör ingen egen prognos. Men det är en viktig del i vår dialog med kommuner. Helena Lundberg Nilsson berättade att kommunalförbunden i länet gör prognoser framåt. Det har t.ex. varit en del av underlaget inför beslut om etablering av batterifabrik i Mariestad.

10. Uppbyggnad av Västra civilområdet

Pehr Johansson, beredskapshandläggare, enheten för skydd och beredskap, berättade om den pågående etableringen av Västra Civilområdet, en del i en myndighetsreform för civilt försvar och krisberedskap som träder i kraft den 1 oktober 2022. Pehr inledde med att redogöra för bakgrunden till reformen som bl.a. innebär att fler får ett större ansvar för samhällets krisberedskap och totalförsvar och en så kallad högre regional nivå läggs till i Sveriges myndighetsstruktur.

- 10 beredskapssektorer ska inrättas och i de utpekade beredskapssektorerna ingår beredskapsmyndigheterna. Exempel på beredskapssektorer är energiförsörjning, transporter, samt hälsa, vård och omsorg. För varje sektor är en sektorsansvarig myndighet utsedd att leda arbetet med att samordna åtgärder både vid fredstida krissituationer samt inför och vid höjd beredskap. Länsstyrelserna ingår i livsmedelsförsörjning och räddningstjänst.
- För att skapa en högre regional nivå ska landets 21 länsstyrelser delas in i 6 så kallade civilområden, med en ansvarig länsstyrelse för varje civilområde. Landshövdingen vid den civilområdesansvariga länsstyrelsen utgör civilområdeschef. Syftet är att skapa tydligare rollfördelning mellan aktörerna inom det civila försvaret och bättre samordning
- 60 statliga myndigheter ska bli så kallade beredskapsmyndigheter med särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvar.

Västra civilområdet består av Västra Götalands län och Hallands län, med Västra Götalands länsstyrelse som områdesansvarig länsstyrelse. Civilområdeschefen – landshövdingen i Västra Götalands län - ska leda arbetet och stödjas av ett civilområdeskansli. Länsstyrelsen får 5 miljoner kronor i anslag för etablering av civilområdet. Rekrytering av kanslichef pågår. Det blir 6-8 medarbetare i kansliet- kravprofiler tas fram av projektgruppen.

Civilområdesansvariga länsstyrelser får uppgifter som syftar till att det civila försvaret inom civilområdet får en enhetlig inriktning. I samarbete

med Försvarsmakten ska de också arbeta för att totalförsvaret inom civilområdet får en enhetlig inriktning.

Länsstyrelsernas enskilda uppdrag inom krisberedskap och civilt försvar kvarstår, vilket innebär att länsstyrelserna har ett fortsatt geografiskt områdesansvar för det civila försvaret i respektive län. I det ingår att samordna länets kommuner och region samt övriga aktörer i länet. Pehr avslutade med att berätta att mycket utvecklingsarbete återstår och att etableringen av Västra civilområdet inte kommer att bli fullt ut färdig till 1 oktober 2022.

Tomas Kåberger lyfte att det finns kärnkraftverk inom västra civilområdet. Mycket kapacitet kring riskhantering har försvunnit. Länsstyrelsen borde enligt Tomas snabbt tillsammans med strålskyddsansvariga i regionen och Chalmers gå igenom resurser. Vad har vi och vad behövs? Tomas lyfte också att Länsstyrelsen bör använda sin överblick när det gäller miljöfarliga industrier där det finns risk för stora spridningar. Det finns en sårbarhet kring vattenförsörjningen – en viktig fråga med stora risker.

Klas Johansson reflekterade kring den geografiska indelningen för civilområden. Polisen omorganiserade sig 2015 i sju regioner. Polisens indelning matchar lyckligtvis Västra civilområdet. I polisens indelning region väst intakt. Klas lyfte också behovet av alternativa ledningsplatser och en plan B om ordinarie slås ut.

Helena Lundberg Nilsson konstaterade att Västra Götalandsregionens ansvar inom hälso- och sjukvård och kollektivtrafik har stark relevans för civilförsvaret och berättade att VGR riggar sig för att möta Länsstyrelsen i uppbyggnaden av Västra civilområdet.

Sten försäkrade rådet att vi återkommer till nästa möte med civilområdesetableringen som en punkt. Sten såg framför sig att det skulle kunna bli en återkommande punkt vid rådets möten.

Peter Hederstedt berättade att Försvarsmakten befinner sig i ett analysarbete kring hur den bäst möter upp de nya civilområdena. I väst enklare än på flera andra ställen då militärområdesindelningen bättre överensstämmer. Försvarsmakten lämnar ett svar till regeringen i indelningsfrågan den 1 november.

11 Övriga frågor

Inga övriga frågor.

12 Kommande möten

Nästa möte äger rum fredag 9 december 2022 kl. 9-12.

13. Avslutning

Sten Tolgfors tackade rådet för mötet.

Ordförande:

Sten Tolgfors

Vid anteckningarna:

Henrik Frykman